

MAISEMAPELTO-
SUUNNITELMA 2022
SAAVUTETAVA VERSIO

MAISEMAPELTOJEN VILJELYSUUNNITELMA

Tampereen Infra Oy



MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
1. MAISEMAPELTOKOhteet	4
2. KOhteiden sijaintikartta	8
LIITE: KOHDEKARTAT	10

Kuvat: Riikka Söyrinki

JOHDANTO

Tampereen kaupunki aloitti maisemapeltojen suunnitelmallisen viljelyn vuonna 2012, jolloin mukana oli neljä kohdetta. Nykyisin viljelyssä on 11 maisemapeltolohkoa eri puolilla kaupunkia. Maisemapellot elävöittävät maisemakuvaa, tarjoavat elämyksiä asukkaille ja edistävät luonnon monimuotoisuutta. Kasvivalinnoissa suositaan pölyttäjille tärkeitä mesi- ja siitepölykasveja. Näitä avoimia viheralueita hoidetaan maatalouden menetelmin, selvästi rakennettuja viheralueita edullisemmin.

Maisemapeltojen viljelyssä hyödynnetään luonnonmukaisen viljelyn periaatteita ja viljelykiertoa. Rikkakasveja torjutaan monipuolisella viljelykierrolla, mekaanisella maanmuokkauksella sekä puhdistusniitoilla. Kemiallisia torjunta-aineita ei käytetä. Kokemukset luonnonmukaisesta viljelykierrosta edellisvuosilta ovat olleet pääosin hyviä. Torjunta-aineeton viljely lisää kuitenkin rikkakasvien määrää pelloilla, ja siihen pyritään puuttumaan nyt kasvivalinnoilla, maanmuokkauksin sekä toistuvilla, oikein ajoitetuilla niitoilla. Käytännössä tämä tarkoittaa myös sitä, että apilanurmien määrä lisääntyy suhteessa kukkiviin yksivuotisiin kasveihin.

Maisemapelloille laaditaan vuosittain viljelykiertosuunnitelman mukainen lohko-kohtainen viljelysuunnitelma, jossa hyödynnetään edellisvuosien kasvustojen laatu- ja tuotantotietoa. Tämän suunnitelman ovat laatineet maisema-asiantuntija Riikka Söyrinki ja kasvitutannon asiantuntija Sari Hiltunen ProAgria Etelä-Suomi ry:stä / MKN maisemapalveluista. Suunnitelma oli Pirkanmaan maakuntamuseolla kommentoitavana, eikä museolla ollut suunnitelmasta huomautettavaa (diaarinumero 148/2022). Työn tilaajana on Tampereen Infra Oy, ja yhteyshenkilönä Pentti Katajisto.

Tampereella 24.3.2022

Riikka Söyrinki
maisema-asiantuntija
ProAgria Etelä-Suomi ry, Maa- ja kotitalousnaiset
MKN maisemapalvelut

MAISEMAKASVIT

Kirkkosuon ja Sahanvainionpuiston lohkoilla viljellään tänä vuonna kukkivia yksi-vuotisia maisemakasveja; auringonkukkaa ja hunajakukkaa. Lystihuoneenpuiston, Turtosenrinteen, Varsanpuiston etelän ja Seimenniitty pohjoisen maisemakasvina käytetään pölyttäjätasavallista mesikasviseosta. Mesi- ja perhospelto Diana-seoksen kasveja ovat hunajakukka, rehuvirna, keltasinappi, auringonkukka, tattari, öljypellava, kevätropsi ja persianapila.

Kaikille maisema- ja pölyttäjälohkoille kylvetään aluskasviksi apila-nurmiseos. Nurmiseoksena käytetään monilajista ja kestävästä apila-nurmiheinäseosta. Aluskasveilla saadaan lisää peittävyttä, mikä tukahduttaa rikkakasvien kasvua. Aluskasvit rikastuttavat myös monimuotoisuutta ja lisäävät esimerkiksi madoille arvokasta kasvipeitteisyyttä. Ne voidaan tarvittaessa hyödyntää myös seuraavan vuoden nurmikasvustona.

Seimenniityn lohko jaetaan kahteen osaan, uudet lohkot ovat Seimenniitty pohjoinen ja Seimenniitty etelä. Lohkolla on haastava rikkakasvitilanne, ja isompi eteläinen lohko jää tästä syystä pidemmäksi aikaa nurmelle.

NURMET

Pohtolanpuisto, Vihiojanpuisto-Oras, Kohmanpuisto, Ryydynpuisto, Seimenniitty etelä, Varsanpuisto pohjoinen ja Varsanpuiston lohko B ovat viljelykierron viherlannoitusvuorossa apilapitoisella nurmella.

Kasvukausi 2021 oli poikkeuksellisen kuiva, mikä aiheutti ongelmia apilaturmien kasvuun lähdössä. Rikkakasvien kasvun

estämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että nurmet ovat täystiheitä. Siemen tulee kylvää siten, että se saadaan kostean maan pintaan. Seoksen lajit ovat samat kaikilla nurmilohkoilla: puna-, valko- ja alsikeapila, timotei, niittynurmikka, nurminata, englanninraiheinä, ruokonata, rainata ja punanata.

Varsanpuiston lohko B jää toistaiseksi nurmelle, koska lohko kärsii helposti kuivuudesta ja rikkakasveja on ollut lohkolla runsaasti. Nurmen peittävyttä ja lajiston kehittymistä seurataan, ja alueelle voidaan tehdä täydennyskylvöjä laikkuihin luonnonkasvien siemenillä, mikäli halutaan monipuolistaa alueen lajistoa.

MUINAISJÄÄNNÖSTEN HUOMIONTI

Sahanvainionpuiston maisemapellolla sijaitsee muinaismuistolaila rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Alue on erittäin vanhaa viljelyaluetta, ja käytännössä koko pelto sijoittuu muinaisjäännösalueelle. Kyseessä on historiallinen kyläpaikka, Niemen kylä (tunnus 1000012258).

Maisemapellon viljely edellyttää toistuvaa maanmuokkausta. Muokkaustoimenpiteet eivät ulotu kyntökerrosta (20 cm) syvemmälle eikä maa-aineksia ei vaihdeta. Täten kiinteään muinaisjäännökseen kuuluvat peltokerroksen alaiset rakenteet ja maakerrokset eivät ole uhattuna.

	2020	2021	2022	LUONNOS 2023
Pohtolanpuisto 3	2020 kevätevehnä, kaura, hunajakukka	2021 auringonkukka, hunajakukka + nurmensiemen	2022 apilanurmi	Luonnos 2023 apilanurmi
Vihiojanpuisto- Oras 1	2020 kokeilussa Riista- siemenen moni- vuotinen seos	2021 kaura + nurmensei- men	2022 apilanurmi	Luonnos 2023 apilanurmi
Seimenniitty	2020 apilanurmi	2021 auringonkukka, hunajakukka + nurmensiemen	2022 POHJOINEN: pölyttäjaseos + aluskasvi, 2022 ETELÄ: apilanurmi	Luonnos 2023 apilanurmi
Kirkkosuo 2	2020 apilanurmi	2021 apilanurmi	2022 maisemaseos +aluskasviseos	Luonnos 2023 maisemaseos +aluskasviseos
Kohmanpuisto 3	2020 kevätevehnä, kau- ra, hunajakukka + nurmensiemen + herneaurakaista	2021 kaura + nurmensei- men koko alueelle	2022 apilanurmi	Luonnos 2023 apilanurmi
Ryydynpuisto	2020 kevätevehnä, kau- ra, hunajakukka + nurmensiemen	2021 apilanurmi, täy- dennyskylvö	2022 apilanurmi	Luonnos 2023 apilanurmi
Varsanpuisto, lohko A	2020 kevätevehnä, kau- ra, hunajakukka + herneaurakaista	2021 POHJOINEN: auringonkukka, hunajakukka, kau- ra + nurmensiemen ETELÄ: auringonkukka, hunajakukka, kau- ra + nurmensiemen	2022 POHJOINEN: apilanurmi 2022 ETELÄ: pölyttäjä- seos + apilanurmi	Luonnos 2023 POHJOINEN: maisemaseos Luonnos 2023 ETELÄ: apilanurmi
Varsanpuisto, lohko B	2020 apilanurmi	2021 apilanurmi	2022 apilanurmi	Luonnos 2023 apilanurmi
Sahanvainion- puisto	2020 apilanurmi	2021 apilanurmi	2022 maisemaseos + aluskasviseos	Luonnos 2023 maisemaseos + aluskasviseos
Lystihuoneen- puisto		2021 auringonkukka, hunajakukka	2022 pölyttäjaseos + aluskasviseos	Luonnos 2023 maisemaseos + nurmensiemen
Turtosenrinne		2021 auringonkukka, hunajakukka	2022 pölyttäjaseos + nurmensiemen	Luonnos 2023 nurmensiemen

Taulukko 1. Maisemapeltojen viljelykierto lohkoittain vuosina 2020-2023. Viljelykierrossa vuorottelevat kukkivat maisemakasvit, viljat sekä apilanurmet. Violetti väri = yksivuotinen maisemakasvi, vihreä väri = monivuotinen nurmi.

KYLVÖAIKA

Kylvö tulee ajoittaa siten, että itämiskosteus varmistetaan. Kuivaan ei kannata kylvää. Eduksi on, jos kylvömuokkauksen yhteydessä saadaan torjuttua aikaisin itäneitä rikkakasvien taimia. Näin toimien annetaan viljelykasville etumatkaa torjunta-aineettomassa viljelyssä. Ensijaisien tärkeää on kuitenkin kosteuden säästäminen: kylvö tehdään välittömästi kylvömuokkauksen jälkeen ja pelto jyrätään viipymättä kylvön jälkeen.

Pölyttäjaseos sisältää sekä iso- että piensiemeniä lajeja. Seoksen kylvö onnistuu kuitenkin yhdellä kertaa. Jyräys varmistaa isompimpien lajien siementen maakontaktia, mutta sijoittavalla koneella kylvettäessä tulee varoa liian syvää kylvöä, jotta pienetkin siemenet jaksavat itää.

NURMIEN HOITONIITOT

Kasvustot niitetään tai murskataan alla olevan aikataulusuunnitelman mukaan. Rikkakasvivaltaiset kasvustot on niitettävä ajoissa. Tarvittaessa voidaan tehdä lisäksi valikoivaa pesäkeniittoa siten, että niitetään vain rikkakasvit ja apilat saavat kukkia.

Erityisesti kiinnitetään huomiota valvatti- ja ohdakepesäkkeiden esiintymiseen ja torjuntaan. Näistä työkohteista sovitaan erikseen. Tarvittaessa ohdakkeet ja valvatit siimataan hyvissä ajoin ennen niiden kukintaa, kun kasvissa on enintään kahdeksan lehteä.

Nurmet niitetään tai murskataan toistamiseen elokuussa.

VIERASLAJIEN TORJUNTA

Kolmessa maisemapeltokohteessa on tällä hetkellä tiedossa oleva vieraslajiesiintymä. Sahanvainionpuistossa haasteena on jättipalsamin torjunta. Jättipalsami on levinnyt peltolohkon lounaisosaan pellon eteläpuoliselta alueelta. Vieraslaji tulee torjua sekä reunavyöhykkeeltä että pellolta. Pellolta kasvi kitketään ja kerätään pois, reunavyöhykkeellä voidaan joko kitkeä tai niittää. Torjunta tulee tehdä kesän aikana 2-3 kertaa hyvissä ajoin ennen palsamin siementen valmistumista. Kasvijäte kerätään pois alueelta.

	vuosi 2022	1. niittomurskaus	2. niittomurskaus
Vihiojanpuisto-Oras 1	apilanurmi	15.6.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Seimenniitty	apilanurmi	15.6.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Kohmanpuisto 3	apilanurmi	15.6.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Ryydynpuisto	apilanurmi	15.6.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Pohtolanpuisto 3	apilanurmi	15.7.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Varsanpuisto, lohko A pohjoinen	apilanurmi	15.7.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Varsanpuisto, lohko B	apilanurmi	15.7.2022 mennessä	30.8.2022 mennessä
Lisäksi kesän kasvustokäyntien yhteydessä arvioidaan rikkakasvipesäkkeiden niittotarve.			

Taulukko 2. Apilanurmien niittojen ajoitus kesällä 2022.

Seimenniityllä ja Lystihuoneenpuistossa esiintyy komealupiinia. Seimenniityn pellolta se on jo kadonnut, mutta pellon pientareilla lupiinia kasvaa edelleen melko runsaasti. Helpoin tapa torjua lupiinia pientareilta on säännöllinen niitto siimaleikkurilla kaksi kertaa kesässä, kesäkuussa ja elokuussa hyvissä ajoin ennen lupiinin siementen valmistumista. Kun niitto tehdään riittävän aikaisessa kukinnan vaiheessa, kasvijäte voidaan jättää maatumaan alueelle.

LANNOITUS JA KALKITUS

Viljelysuunnitelmassa lannoitus on laskettu kunkin peltolohkon viljavuusanalyysin ja kasvien ravinnetarpeen perusteella pois lukien lohkot Turtosenrinne ja Lystihuoneenpuisto, joilta viljavuusanalyysin tuloksia ei ole vielä käytettävissä. Näiden lohkojen maanäytteet otetaan kasvukauden 2022 kasvustokäyntien yhteydessä. Lannoitus tehdään NPK-lannoitteella, joka sisältää noin 40 kg/ha starttityppeä sekä fosforia ja kaliumia.

Koska monet maisemakasvit hyötyvät kalkituksesta, kalkitus suunnitelmalla levitysjankohtineen tehdään viljelykiertosuunnitelman yhteydessä. Välitöntä kalkitustarvetta on vain Kirkkosuon loholla.

HOITOMENETELMÄT

Maisemapeltojen hoitomenetelmät on esitetty maisemapeltojen viljelykiertosuunnitelmassa 2018-2022 (ProAgria Etelä-Suomi/MKN Maisemapalvelut 2017). Uusi viljelykiertosuunnitelma valmistuu vuoden 2022 aikana.

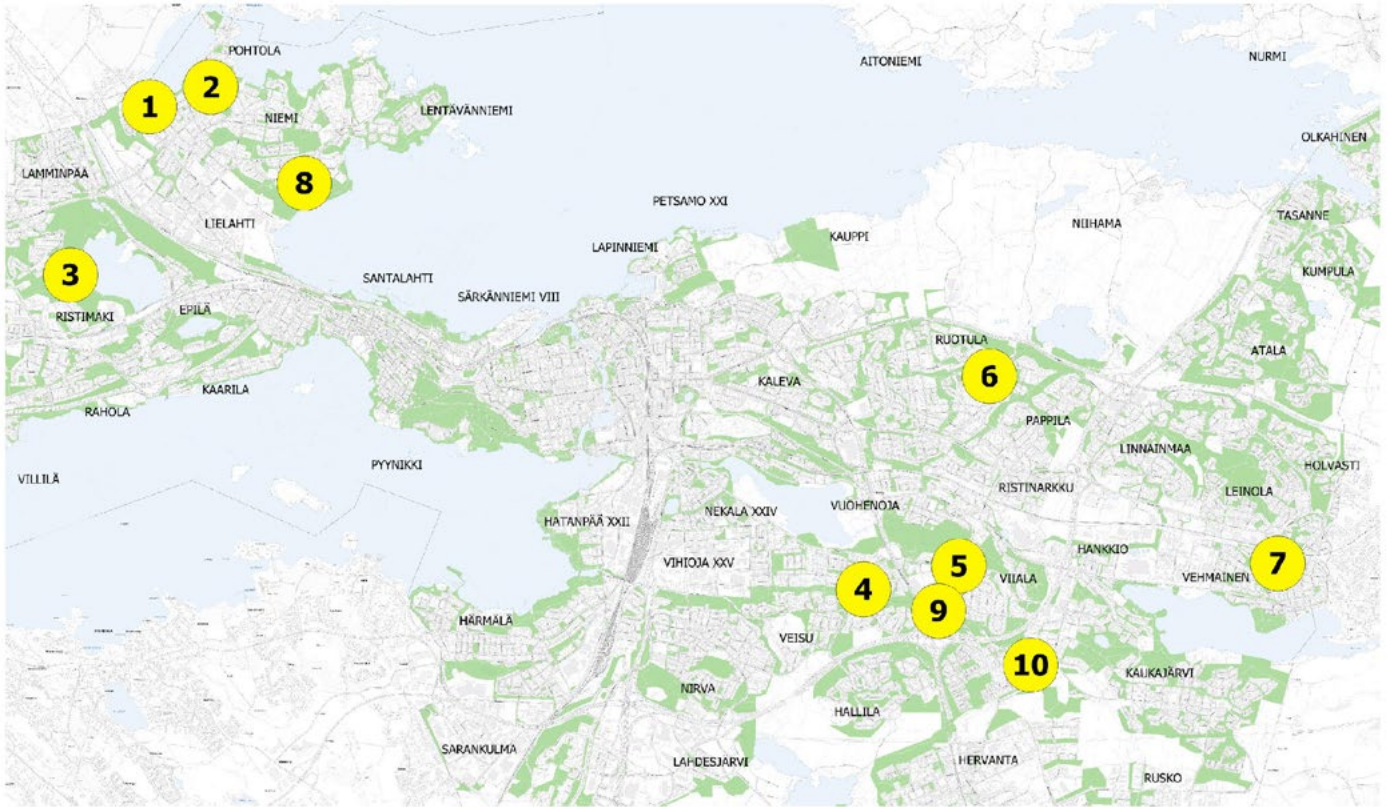
Viljelykiertosuunnitelmassa esitettyjen menetelmien lisäksi kokeillaan kevätkyn-
töä rikkakasvien torjumiseksi. Kylvetty kasvi saa etumatkaa, kun rikkakasvit joutuvat ponnistamaan syvemmältä maan pinnalle ja siten viljelykasvin kilpailukyky keväällä paranee. Ainoastaan Turtosenrinne on kynnetyt syksyllä 2021 alueella esiintyvän espanjansiruetaan vuoksi. Muut maisemakasvilohkot kynnetään keväällä 2022.

HOIDON LAADUN SEURANTA

Peltojen rikkakasvitilannetta seurataan säännöllisin käynnein, jotta voidaan arvioida esimerkiksi puhdistusniittojen tai täydennyskylvöjen tarvetta. Nurmi-
lohkoilla käydään yksi kerta (kesäkuu), ja maisemakasvilohkoilla kaksi kertaa (kesäkuu ja elokuu) kasvukauden aikana. Maastokäynneillä on mukana suunnittelija, tilaaja ja urakoitsija. Seurantatiedot kirjataan ylös tulevien vuosien suunnitelun pohjaksi.



2 KOHTEIDEN SIJAINTIKARTTA



Kartta: Tampereen kaupunki

Maisemapeltojen sijaintikartta 2022

- | | |
|--|---|
| 1 RYYDYNPUISTO, apilanurmi
Ryydynkatu | 6 VARSANPUISTO lohko A POHJOINEN +
lohko B, apilanurmi
VARSANPUISTO lohko A ETELÄ, pölyttäjaseos
Kuusimäenkatu - Kolarinkatu - Irjalankatu |
| 2 POHTOLANPUISTO 3, apilanurmi
Kukkolankatu - Pohtolankatu | 7 SEIMENNIITTY POHJOINEN, pölyttäjaseos
SEIMENNIITTY ETELÄ, apilanurmi
Kaukajärventie |
| 3 KOHMANPUISTO 3, apilanurmi
Kohmankaari - Kohmankatu - Pyydyspohjankatu | 8 SAHANVAINIONPUISTO, maisemaseos
Federleynkatu |
| 4 VIHIOJANPUISTO-ORAS 1, apilanurmi
Hallilantie - Penttilänpätkä | 9 TURTOSENRIINNE, pölyttäjaseos
Turtolankatu |
| 5 KIRKKOSUO 2, maisemaseos
Hervannan valtavyöhyke - Sotilaankatu - Viskarinkatu | 10 LYSTIHUONEENPUISTO, pölyttäjaseos
Yrjöläntie |

Öljypellava



Tattari

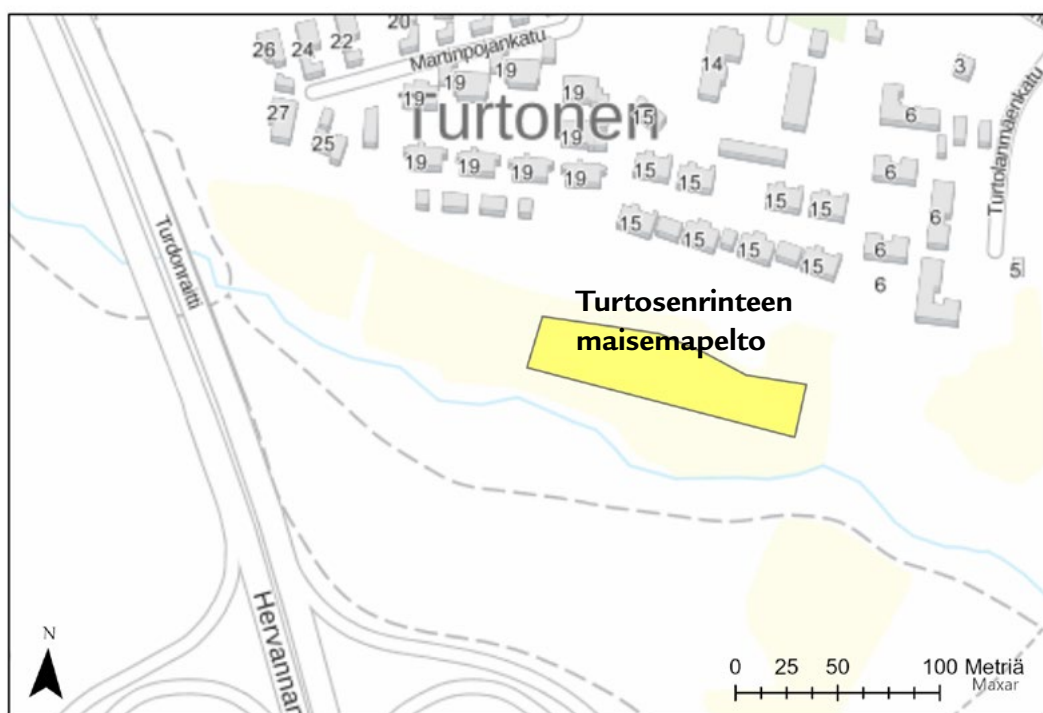
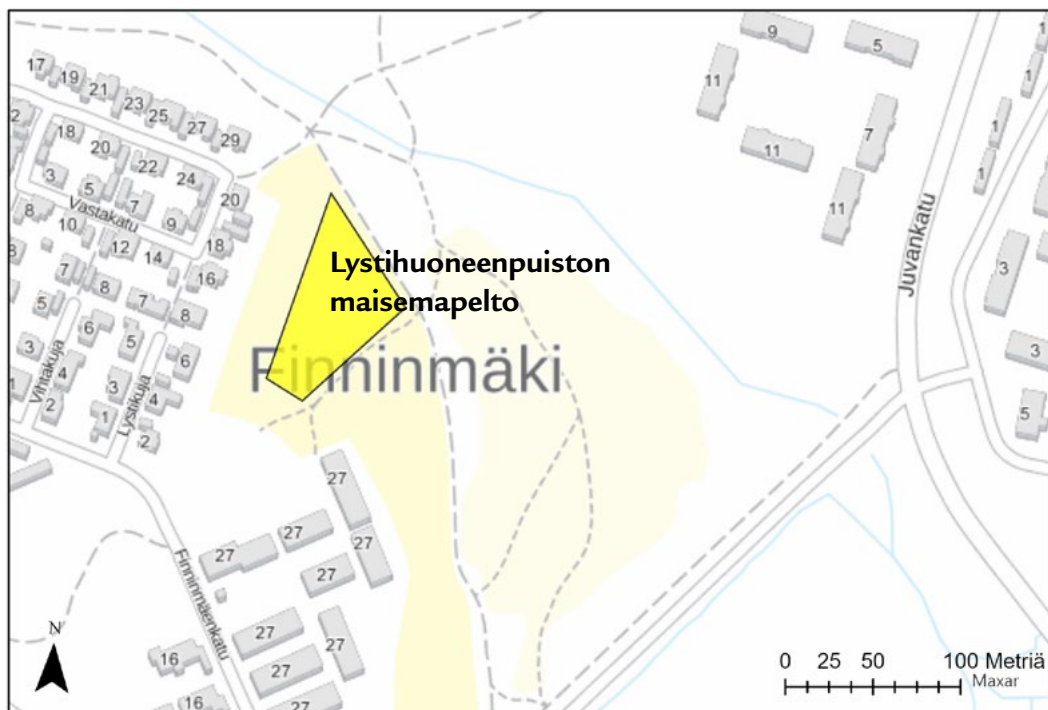


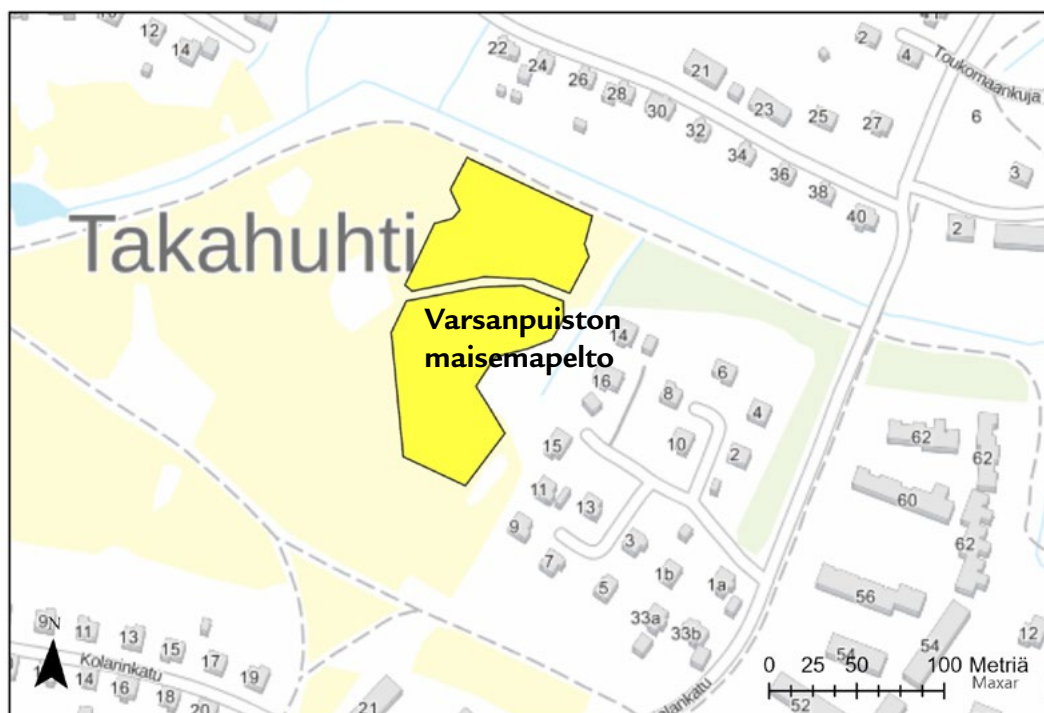
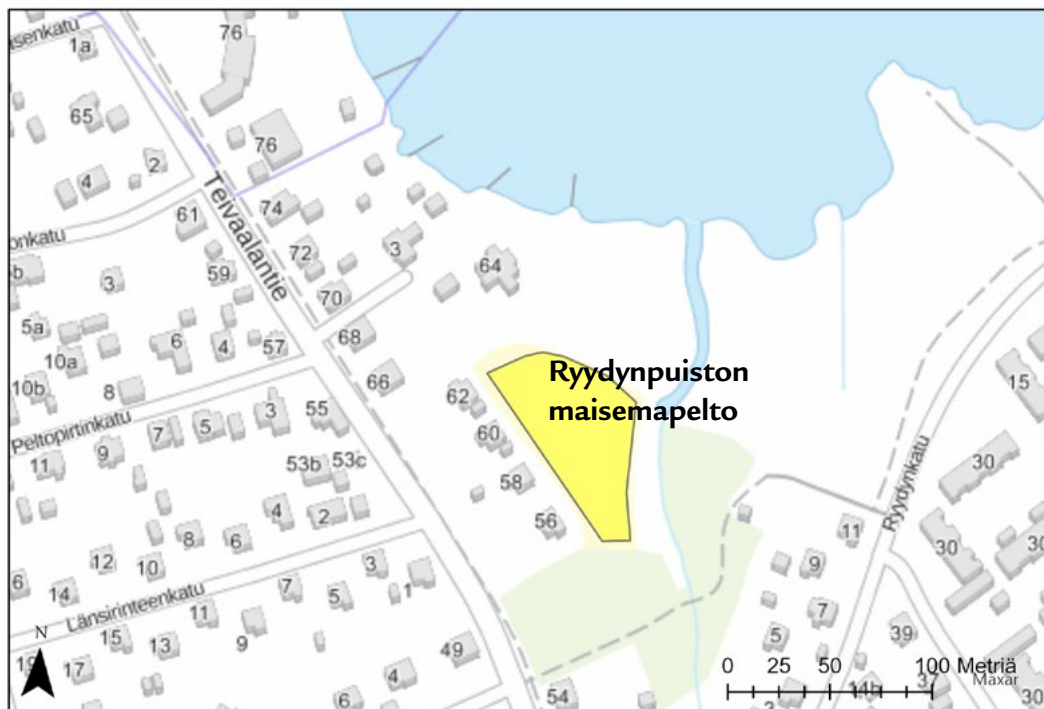
Hunajakukka

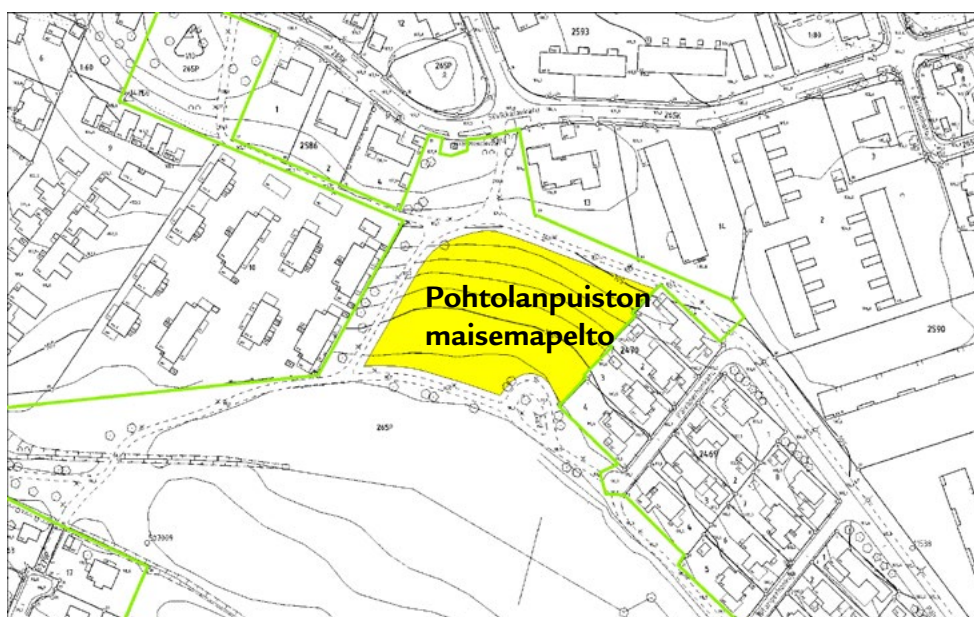
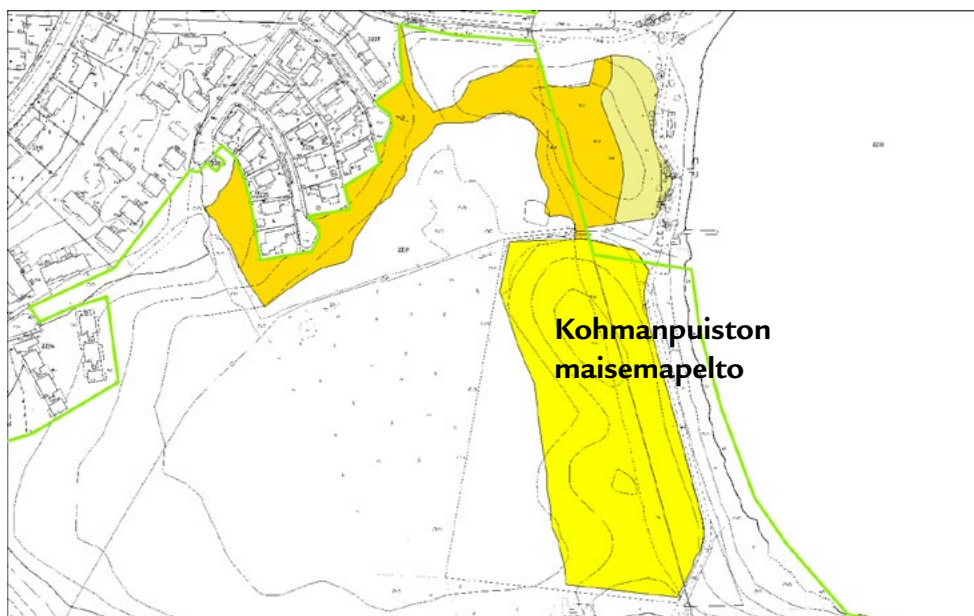
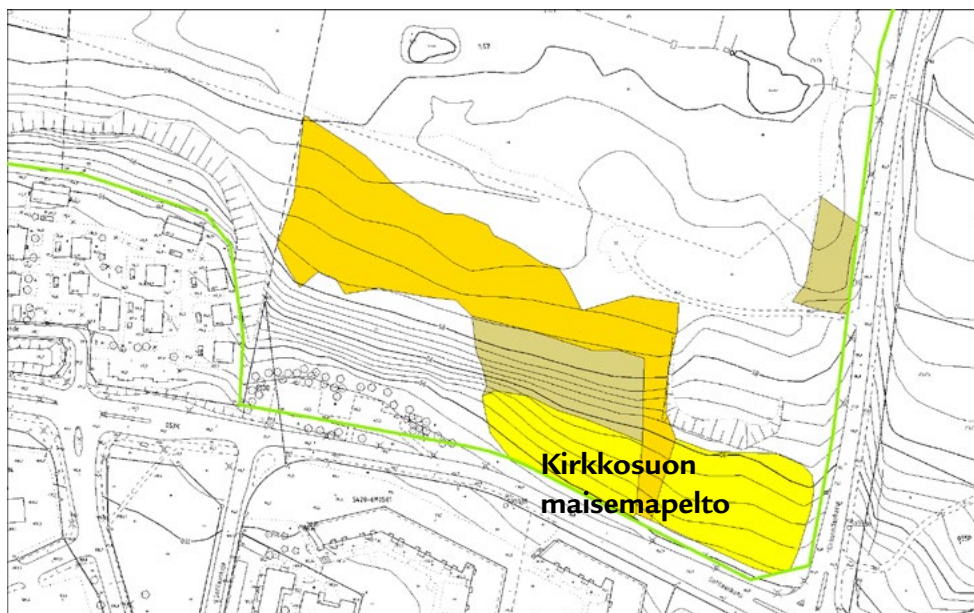


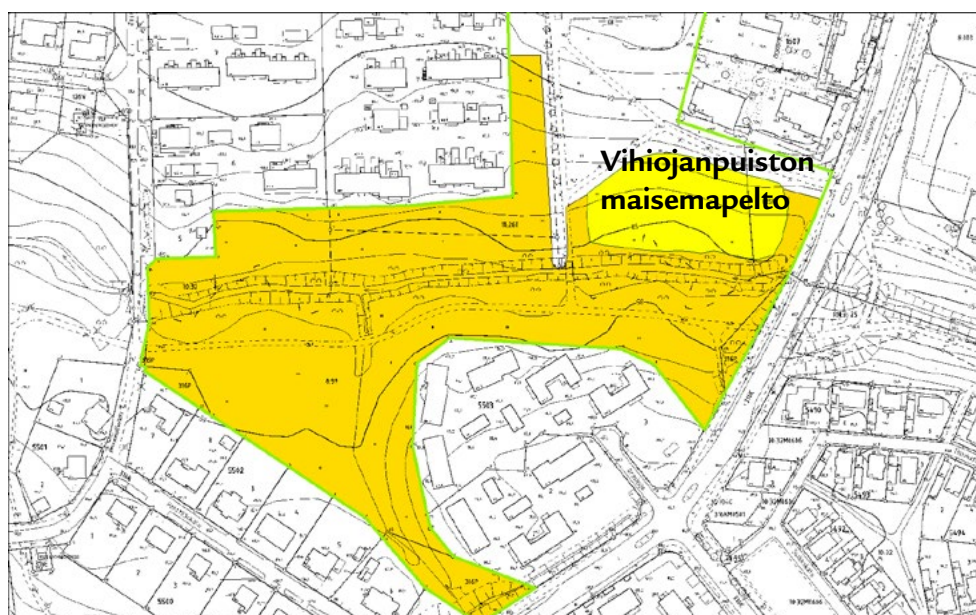
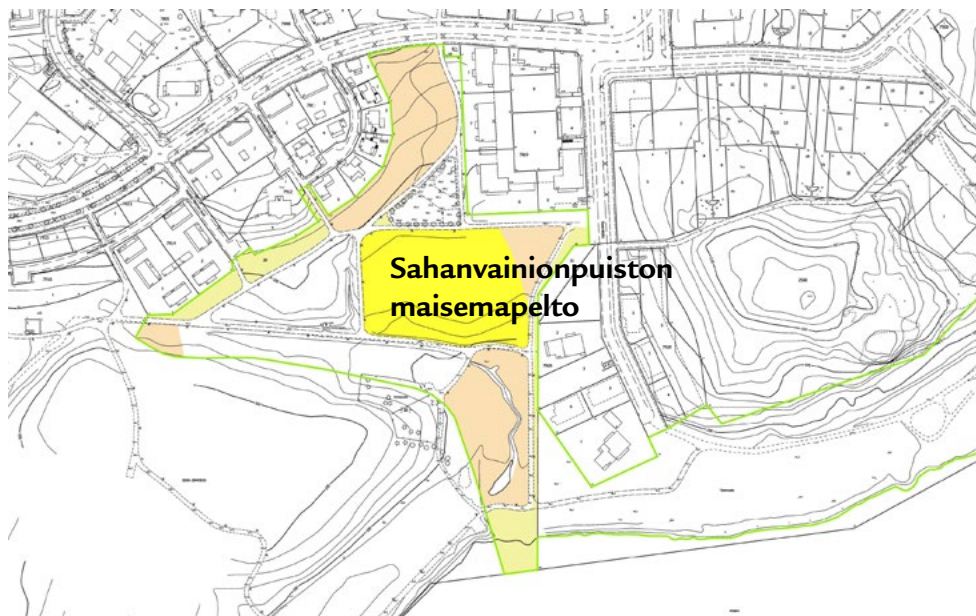
Auringonkukka

LIITE: KOHDEKARTAT









Maisemapeltojen viljelysuunnitelma 2022

Tampereen Infra Oy

